

СЮЖЕТНО-РОЛЬОВІ ІГРИ ТА КЕРІВНИЦТВО НИМИ

План

1. Сюжетно-рольові творчі ігри, їх своєрідність, значення у вихованні дітей.
2. Особливості сюжетно-рольових ігор дітей різного віку.
3. Засоби зображення дійсності в грі.
4. Програмні вимоги до розвитку сюжетно-рольових ігор у різних вікових групах.
5. Завдання керівництва сюжетно-рольовими іграми.
6. Прийоми керівництва сюжетно-рольовими іграми.
7. Планування керівництва сюжетно-рольовими іграми.
8. Створення умов для розвитку гри.
9. Режисерські ігри, їх особливості, види та прийоми керівництва ними.

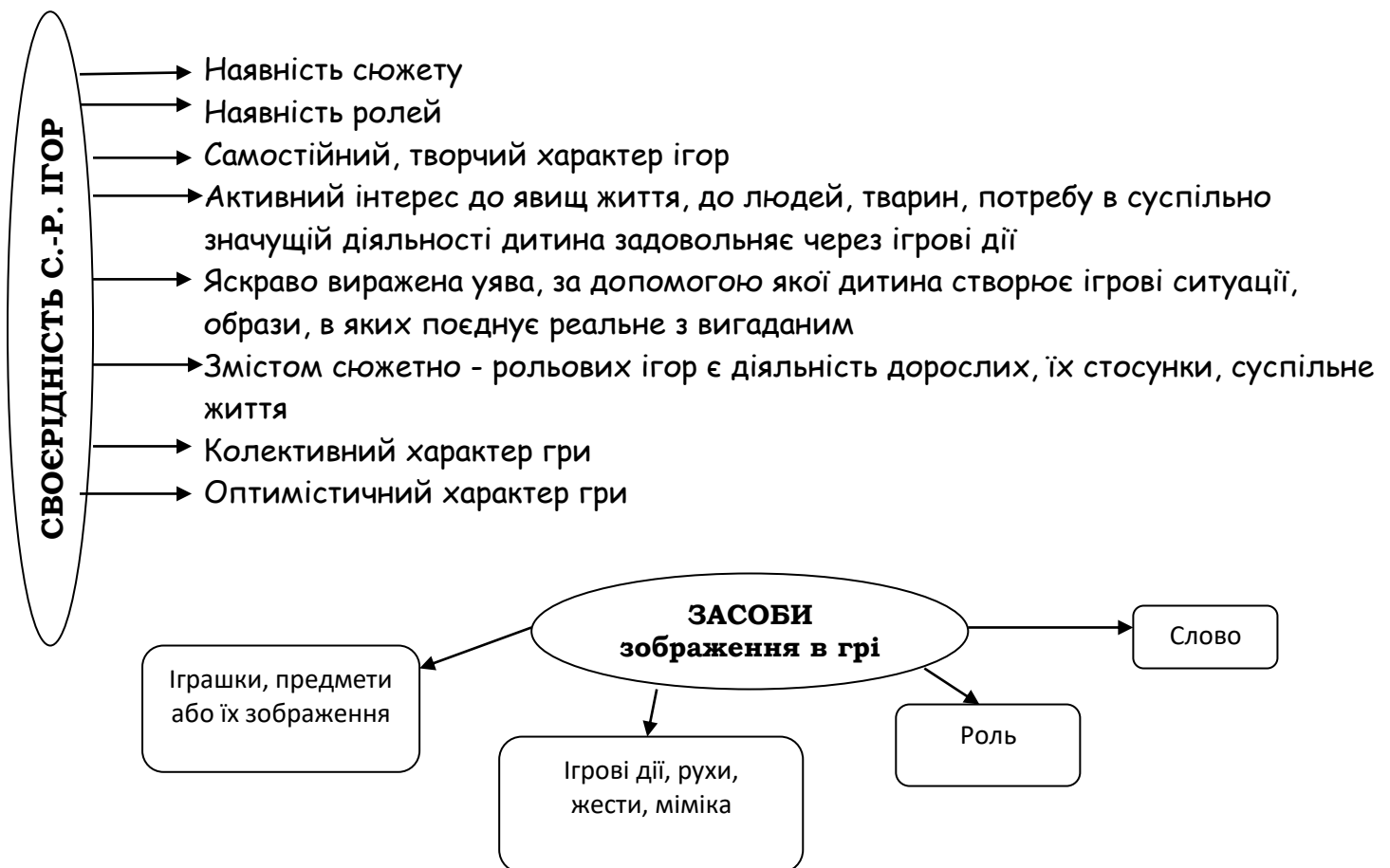
Ключові поняття: гра, творчі ігри, сюжетно-рольові ігри, сюжет, ролі, режисерські ігри.

Сюжетно-рольові творчі ігри – це ігри, які створюють самі діти, а їхня ігрова діяльність має самостійний і творчий характер.

Творчі ігри – ігри, в яких виявляються образи, що містять в собі умовне перетворення навколишнього. /О. Усова/

«Рольова гра дітей дошкільного віку у розвинутому вигляді являє собою діяльність, в якій діти беруть на себе ролі (функції дорослих) і в узагальненій формі, в спеціально створених ігрових умовах відтворюють діяльність дорослих і їхні стосунки» /Д.Б. Ельконін/.

Головна ознака творчої гри – наявність уявленої ситуації, яку створює дитина замість реальної і діє в ній, виконуючи певну роль відповідно до тих значень, які вона при цьому надає оточуючим предметам.

Сюжет гри – це сфера людської діяльності яка знаходить відображення в грі.

Сюжети бувають: побутові, виробничі, суспільно-політичні.

Зміст гри – це те, що сама дитина відтворює в грі, як головний елемент життя і діяльності дорослих.

Роль – є структурною особливістю, центром гри, завжди пов'язана з образом людини і тварини.

ОСОБЛИВОСТІ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР ДІТЕЙ РЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

<i>Молодший дошкільний вік</i>	<i>Старший дошкільний вік</i>
Сюжетно-рольова гра малят – це ряд дій з предметами, об'єднаних одним сюжетом. Кін. 3 р.ж. поч. 4 р.ж. – розвиток рольової гри, діти виконують 2-3- дії пов'язані між собою.	Сюжетно-рольова гра старших дошкільників – це ряд дій з предметами, відображення в іграх типових відносин і взаємодій дорослих одне з одним.
Початок гри ситуативний, без якого-небудь попереднього плану: не домовляються про гру, недобирають заздалегідь іграшки.	Попереднє колективне планування гри: домовляються про сюжет, зміст, місце, учасників гри, іграшки, їх замісники, є мета гри. Іграшки і предмети добирають заздалегідь, або по ходу гри у відповідності до ролі.
Особливе значення в грі мають предмети та іграшки.	Діти грають з іграшками, а при їх відсутності використовують замісники.
Слабо розвинена уява, тому ігрові ситуації і дії обмежені, одноманітні і часто повторюються.	Розвинена уява, тому ігрові ситуації і дії різноманітні і послідовні.
Сюжети побутові (сім'я, дитячий садок)	Сюжети побутові, виробничі, суспільні.
Бідність змісту гри, тому що недостатність життєвого досвіду: відображають в основному дії дорослих з предметами, речами.	Збагачується, поглиблюється зміст гри: діти відображають дії, взаємини дорослих, їх моральні якості.
Ігрові дії максимально розгорнуті, фіксують всі основні операції дією; дії мають певну послідовність, хоч вона часто порушується.	Ігрові дії часто носять умовний, узагальнений характер, діти виконують не всі дії, деякі випускають, послідовність дій зберігається.
Дітей цікавить процес гри: дія ради дії, не цікавить результат гри.	Дітей цікавить результат дій, гри.
Не розподіляють ролей в грі, кожен сам собі визначає роль, яку не завжди виконує до кінця, заміна ролі в грі не турбує дитину.	Роль розподіляють заздалегідь, роль виконують до кінця, а якщо хочуть взяти нову роль то знімають з себе попередню.
Не використовують результат однієї гри в іншій.	Результат однієї гри використовують в іншій.
Майже немає правил гри.	Ігрові інтереси більш глибокі, стійкі: дітей цікавить зміст ігор та рольові відношення граючих. Тривалість ігор збільшується: діти грають тиждень, 2-3 тижні в одну гру, ускладнюючи, доповнюючи сюжет гри новими епізодами, фрагментами, ролями.
Ігрові інтереси поверхні, не стійкі, націлені на зовнішню сторону (яскраві нові іграшки, атрибути). Ігри короткі за тривалістю (5-10 хв) на кінець 4 р.ж. – 20-25 хв.	Діти вибірково ставляться до однолітків, з якими бажають гратися. вибір ґрунтується на особистих симпатіях, спільних інтересах, уподобаннях.
Граються з тими дітьми, які знаходяться поруч, охоче граються з дорослими.	З'являються неписані правила гри які, визначають взаємини дітей в грі.
Одна й та ж гра багаторазово повторюється без особливих змін.	Гра разом. Колективний характер гри, об'єднання стійки.

ЗМІСТ МЕТОДУ КОМПЛЕКСНОГО КЕРІВНИЦТВА

1. Планомірне збагачення досвіду.
2. Використання навчальних ігор з метою переведення реального досвіду в ігровий.
3. Своєчасне змінення ігрового середовища, підбір іграшок та ігрового матеріалу.

4. Спілкування з дорослими під час ігрового процесу для закріплення в самостійній, ініціативній грі набутого дітьми досвіду діяльності (С.Л. Новосьолова, К.В.Зворигіна, Л.О. Парамонова)

Завдання керівництва грою:

- ✦ Розширення сюжетів (тем).
- ✦ Поглиблення змісту.
- ✦ Формування моральних якостей.
- ✦ Формування взаємин дітей.

Керівництво грою:

I етап - підготовчий

Молодший дошкільний вік

1. Спостереження.
2. Розглядання картинок, макетів, предметів.
3. Художнє читання творів.
4. Екскурсії – огляди.
5. Покази – інсценівки.
6. Розповідь вихователя.

Старший дошкільний вік

- 1 Спостереження за працею дорослих.
- 2 Розглядання картин, ілюстрацій, фото.
- 3 Екскурсії – огляди.
- 4 Показ кіно- і діафільмів.
- 5 Читання художніх творів.
- 6 Бесіди по результатах спостереження, екскурсії, бесіди з людьми різних професій.
- 7 Розповідь вихователя.
- 8 Художня праця: виготовлення іграшок, атрибутів до гри.

II етап - керівництво ходом гри П Р И Й О М И

Молодший дошкільний вік

1. Ігрова ситуація, проблемна.
2. Спільні ігри вихователя з дітьми.
3. Поради.
4. Питання.
5. Художнє слово.
6. Внесення нової іграшки.

Старший дошкільний вік

- 1 Нагадування.
- 2 Пропозиції.
- 3 Питання.
- 4 Участь вихователя в грі.
- 5 Поради.

III етап - завершення гри

Молодший дошкільний вік

1. Природне закінчення гри (магазин закривається на обід)
2. Позитивний аналіз та оцінка ігор.

Старший дошкільний вік

- 1 Оцінка гри.
- 2 Обговорення, аналіз гри з дітьми.
- 3 Постановка завдання роботи для подальшого розвитку та збагачення ігор.

Режисерська гра — засіб виховання гуманного ставлення до однолітків як частини соціального оточення дитини-дошкільника, що як у дзеркалі відображає досвід спілкування дитини в реальному житті.

Особливості режисерської гри:

- ❖ гра завжди індивідуальна;
- ❖ дитина намагається зберегти гру для себе, тому втручання дорослого призводить до її закінчення дитиною;
- ❖ для гри дитина обирає такі місця, куди дорослий не може потрапити непомітно, без її дозволу, а отже, не може спостерігати за грою.

На думку *Олени Кравцової*, режисерська гра в дошкільному віці є не лише початковою стадією розвитку гри, за якою розвивається образна, сюжетно-рольова та інші види ігор, а вона (режисерська гра) завершує розвиток ігрової діяльності дітей дошкільного віку, вбираючи та об'єднуючи важливі досягнення інших видів ігор. Крім того, в ній, як у фокусі, проявляються всі особливості розвитку уяви дошкільників.

Вікова класифікація ігор за О. Кравцовою:

2-3 роки — режисерська гра (роль виконує одна дитина);
4 роки — образно-рольова гра (перевтілення в образ);
5 років — сюжетно-рольова гра (відображення відношень);
6 років — ігри з правилами (вміння домовлятися);
7 років — режисерська гра (складні сюжети, колективна режисерська гра).

Для розвитку самостійної режисерської гри (уміння дошкільників створювати сюжет, бути його постановником і виконавцем ролей за сюжетом) особливе значення має створення спеціальних умов:

- ✦ організація відповідного предметно-ігрового середовища;
- ✦ спілкування дорослого з дитиною.
- ✦ організувати для дитини спеціальний індивідуальний простір;
- ✦ забезпечити час і місце для гри в житті дитини (розподіл програмового матеріалу в групі на тиждень, складання сітки занять, надання в групі місця для розгортання режисерської гри та зберігання ігрового матеріалу для неї).

Найсприятливіший час для режисерських ігор настає тоді, коли дитина першою прийшла в садок, або першою прокинулася після денного сну, або останньою чекає ввечері батьків.

Вимоги до організації спеціального індивідуального ігрового простору:

- місце для гри має бути невеликим, щоб його можна було охопити поглядом
- треба, щоб дитина мала можливість подивитися на місце для гри зверху, підійти до нього з різних боків

Прийоми керівництва режисерською грою з боку дорослих

- Стимулювання виникнення режисерської гри:
 - цільовий підбір ігрового матеріалу
 - знайомство з новою іграшкою
 - розгляд ілюстрацій
 - читання художньої літератури
- Заохочення дітей до співтворчості з вихователем:
 - сумісна зображувальна діяльність для оформлення макету
 - виготовлення атрибутів для макету
- Допомога дитині у процесі гри:
 - проблеми й допоміжні запитання до дитини
 - створення умовних ігрових ситуацій
 - включення дорослого у гру дитини з її дозволу на партнерських засадах

Слід уникати:

- ✓ прямих вказівок і зауважень на адресу дитини, яка грається
- ✓ оцінок діяльності дитини під час гри
- ✓ втручань у гру без дозволу дитини